

"Sanemperestliği Şiddetle Kur'ân men ettiği gibi, sanemperestliğin bir nevi taklidi olan suretperestliği de men eder..." ayetlerden misallerle izah eder misiniz?

Kur'an-ı Kerim'de putperestliği men edip yasaklayan o kadar çok ayetler var ki, bunların hepsini burada takdim etmemiz mümkün değildir. Biz numune olarak bazılarını takdim edelim.

"(İbrahim) Hani, babasına ve kavmine: "Siz neye kulluk ediyorsunuz?" demiŐti. DemiŐlerdi ki: "Putlara tapıyoruz, bunun için sürekli onların önünde bel büküp eğiliyoruz." Dedi ki: "Peki, dua ettiğiniz zaman onlar sizi iŐitiyorlar mı?" Ya da size bir yararları veya zararları dokunuyor mu? "Hayır" dediler. "Biz atalarımızı böyle yaparlarken bulduk."*(Őuara Suresi, 26/70-74)*

"De ki: 'Öyleyse, O'nu bırakıp kendilerine bile yarar da zarar da sağlamaya güç yetiremeyen birtakım veliler mi (ilahlar) edindiniz?' De ki: 'Hiç görmeyen (a'ma) ile gören (basiret sahibi) eŐit olabilir mi? Veya karanlıklarla nur eŐit olabilir mi?' Yoksa Allah'a, O'nun yaratması gibi yaratan ortaklar buldular da, bu yaratma, kendilerince birbirine mi benzeŐti? De ki: 'Allah, her Őeyin yaratıcısıdır ve O, tektir, kahredici olandır.'*(Rad Suresi, 13/6)*

"Siz yalnızca Allah'tan başka birtakım putlara tapıyor ve birtakım yalanlar uyduruyorsunuz. Gerçek Őu ki, sizin Allah'tan başka taptıklarınız, size rızık vermeye güç yetiremezler; öyleyse rızık Allah'ın Katında arayın, O'na kulluk edin ve O'na Őükredin. Siz O'na döndürüleceksiniz."*(Ankebut Suresi, 29/17)*

"Allah; sizi yarattı, sonra size rızık verdi, sonra sizi öldürmekte, daha sonra sizi diriltmektedir. Ortaklarınızdan bunlardan herhangi birini yapacak var mı? O, Őirk koŐtuklarından münezzehtir ve yücedir."*(Rum Suresi, 30/40)*

"Kendileri yaratılıp dururken, hiçbir Őeyi yaratamayan Őeyleri mi ortak koŐuyorlar? Oysa (bu Őirk koŐtukları güçler ve nesnelere) ne onlara bir yardıma güç yetirebilir ne kendi nefislerine yardım etmeye."*(A'raf Suresi, 7/191-192)*

"Andolsun, Musa size apaçık belgelerle geldi. Sonra siz onun arkasından buzağıyı (İlah) edindiniz. İşte siz (böyle) zalimlersiniz. Hani sizden misak almıŐ ve Tur'u üstünüze yükseltmiŐtik (ve): 'Size verdiğimize (Kitaba) sımsıkı sarılın ve dinleyin.'*(demiŐtik)*. DemiŐlerdi ki: 'Dinledik ve baş kaldırdık.' İnkârları yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine sindirilmıŐti. De ki: 'İnanıyorsanız, inancınız size ne kötü Őey emrediyor?'"*(Bakara Suresi, 2/92-93)*

"Onu ve kavmini, Allah'ı bırakıp da GüneŐ'e secde etmekteilerken buldum, Őeytan

onlara yaptıklarını süslemiştir, böylece onları (doğru) yoldan alıkoymuştur; bundan dolayı onlar hidayet bulmuyorlar. Ki onlar, göklerde ve yerde saklı olanı ortaya çıkaran ve sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilen Allah'a secde etmesinler diye."(*Neml Suresi, 27/24-25*)

"Sanemperestliği şiddetle Kur'ân men ettiği gibi, sanemperestliğin bir nevi taklidi olan suretperestliği de men eder. Medeniyet ise, suretleri kendi mehâsininden sayıp Kur'ân'amuâraza etmek istemiş. Hâlbuki gölgeli, gölgesiz suretler, ya bir zulm-ü mütehaccir veya bir riyâ-yımütecessid veya bir heves-i mütecessimdir ki, beşeri zulme ve riyâyaya ve hevâyaya, hevesi kamçılıyıp teşvik eder."(1)

Üstad Hazretleri resim sektörünü ya da kadın suretini pazarlayan sahayı, bu zamanda cesetleşmiş bir gösteriş, cisimleşmiş bir zulüm ve tecessüm etmiş bir heves olarak tarif ediyor.

Nitekim bu hususta birçok hadis variddir.

O hadislerden bazıları şu şekildedir:

(2171)- Hz. Ebû Hüreyre (radiyallâhuanh anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Bana Cibrîl (aleyhisselâm) geldi ve: "Dün sana gelmişim (ama yanına girmedim)." Girmeyişimin sebebi de üzerinde timsaller bulunan perde bezi idi. Orada bir de köpek vardı, kapının üzerinde de insan resimleri bulunuyordu. Timsallerin başlarının koparılmasını emret ki ağaç şekline dönsün. Örtüden ayakaltına atılacak iki minder yapılmasını, köpeğin de dışarı çıkarılmasını söyle!" Bu söylenenler yapıldı."

(2172)- Hz Ali (radiyallâhuanh) anlatıyor: "*Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:*

"İçerisinde resim, cünüb ve köpek bulunan eve (rahmet) melekleri girmez."

(2173)- İbnu Abbâs (radiyallâhuanhümâ) anlatıyor:

"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) (Mekke'nin Fethi günü), Beytullah'ta tasvirler görünce, içeri girmede. Önce onların imhasını emretti ve imha edildiler."

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm), sûret bulunan eve meleklerin girmeyeceğini belirterek, kendisi de girmemiştir. Ayrıca, bunları yapanları da lanetlemiştir.

- *Öyle ise yasaklanan sûretlerin mahiyeti nedir? Her ne olursa olsun bütün sûretler mi yasaktır?*

Bu hususta, geçen hadislerin açıklamalarından yeterli bilgiler geçti ise de, burada mesele üzerine, Ebû Bekr İbnu'l-Arabî'nin bir hülasasını, Zürkânî'nin Muvatta

Şerhi'nden aynen iktibas ediyoruz. Der ki: "Suver edinme meselesinin hûlasası şudur:

I. Sûret (timsal, resim...) eğer (gölge verecek şekilde, heykel nev'inden bir) cisimse, âlimlerin icmâi ile haramdır.

II. Cisim değil de (resim gibi gölge düşürmeyecek) nakış ise dört farklı görüş ileri sürülmüştür:

1) Mutlak sûrette câizdir.

2) Mutlak sûrette haramdır.

3) Mutlak olarak caizdir, değildir denemez, duruma göre hükmedilir, şöyle ki:

a) Bakılır, eğer resim, tasvir ettiği ruh sâhibini (insan veya hayvan) yaşamasına imkân verecek tamlıkta ise haramdır.

b) Eğer başı koparılmışsa (yaşamasına imkân tanımayacak şekilde), yarım olarak tasvir edilmişse câizdir.

Bu mevzuda en doğru görüş budur.

4) Resim hürmet ifâde etmeyen bir vaziyette ise yine câizdir, yere atılıp üzerine basılan halı, kilim, minder üzerindeki resimler gibi. Aksi takdirde hürmet ifâde edecek bir vaziyette konmuş ise, meselâ duvara asılmış ise câiz değildir, haramdır."

Zürkânî şu ilave açıklamayı yapar: "Burada zikri geçen icma, çocukların oyuncaklarını istisna eder." İbnu Abdilber de üçüncü görüşü benimsemiş ve bunu: "Görüşlerin en doğru olanı" diye değerlendirmiş, âlimlerin ekseriyetle bu görüşü benimsediğini belirtmiştir."

Tîbî de şöyle der: "Belki de ata merkebi bindirmek câiz değildir de, katıra binmek ve ona sahip olmak câizdir. Nitekim resim de böyle; onu yapmak haramdır, ama minder ve halı üzerine işlenmiş olanları kullanmak mübahtır."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule.](#)

(2) bk. Prof. Dr. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi, c.VII, s.553.*